

REJESTR

POSPOLITEGO RUSZENIA

POWIATU OSTROWSKIEGO

Z

20. PAŹDZIERNIKA ROKU PAŃSKIEGO 1621.

PO 396 LATACH PRZETŁUMACZONY Z ORYGINALNEGO
RĘKOPISU

PRZEZ

**TADEUSZA
DZWONKOWSKIEGO**

ORAZ WSTĘPEM I INDEXEM NAZWISK PRZEZ

ADAMA DOBKOWSKIEGO

OPATRZONY

1. Wstęp

Rejestry popisowe są podstawowym źródłem służącym badaniom nad liczebnością i wyposażeniem pospolitego ruszenia. Jednocześnie informują o stosunkach własnościowych, gdyż obowiązek stawienia się na wyprawę wojenną był związany z posiadaniem ziemi i szlachectwem. Dodatkowo to cenne dokumenty dla genealogów, ponieważ wielokrotnie są tu wspomniane rodzinne powiązania.

Przeprowadzenie tego popisu było regulowane przede wszystkim przez konstytucję sejmową z 1621 r. Pierwsze wici zostały rozesłane 25. stycznia, drugie-4. maja, zaś trzecie-12. sierpnia 1621 r. Według planów wojennych pospolite ruszenie miało stanowić odwód strategiczny, zabezpieczający południowe rubieże Rzeczypospolitej przed atakami czambułów tatarskich. Po ostatnich(trzecich) wiciach wydanych przez króla sejmik wyznaczał termin i miejsce popisu powiatu. Artykuły marszałkowskie mówiły, że każdy właściciel 10 włók ziemi ma stawić się konno i w pancerzu, dwaj drobniejsi mają wystawić jednego człowieka z szablą i muszkietem, zaś trzech najubożsi-jednego. Dopiero po sprawdzeniu stanu liczebnego i uzbrojenia udawał się on na miejsce koncentracji całego województwa lub tam, gdzie zbierało się pospolite ruszenie całej Rzeczypospolitej. Miało ono skupić się pod Lwowem 4. października. Jednak dopiero w połowie miesiąca pod miastem stanęły m. in. wojska z Mazowsza, w tym z Powiatu Ostrowskiego. Ziemia Nurska była reprezentowana łącznie przez 790 ludzi (290 konno i 500 pieszo). Przybycie było jednak zdecydowanie za późne, gdyż traktat pokojowy podpisano 9. października, a Tatarzy opuścili terytorium Rzeczypospolitej w trzeciej dekadzie tegoż miesiąca.

Warto zauważyć, że dzięki zabiegom króla Zygmunta III Wazy Jego Świątobliwość Papież Benedykt XV (który wspierał Polaków w wyprawie chocimskiej ofiarowując 4000 skudów miesięcznie na utrzymanie wojska) ustanowił w 1623 r. święto, z okazji chocimskiej wiktorii, na dzień 10. października. Jest ono do dziś obchodzone w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego.

Poniższy rejestr zachował się w oryginale w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie w tzw. Metryce Litewskiej, dział IV B, sygn. 36. jako „Rejestr popisu pospolitego ruszenia przeciw poganom wedle uchwały y constitutyi seymow przeszłych koronnych Warszawskich annorum 1620 et 1621 uchwalonych.” Część dotycząca Pwiatu Ostrowskiego obejmuje strony o

numerach od 548 do 552 włącznie. Zostało w nim ujętych 118 szlachciców (w tym 63 konno, reszta pieszo), którzy stawili się na pospolite ruszenie. Stanowi to prawie 15% żołnierzy całej Ziemi Nurskiej.

Użyte skróty: N. – Nobilis, G. – Generosus

1. Tekst źródłowy

[s. 548]

Jazda powiatu ostrowskiego

[1.] N. Stanisław Mroczkowski od G. Jana Prosieńskiego podkomorzego Ziemi Nurskiej, który nazaczył Mroczkowskiego i jego syn Paweł, koń -1

[2.] N. Stanisław Sutkowski od G. Jana Komorowskiego, w zbroi, stawił konia - 1,

[3.] N. Maciej Wdziekoński od G. Jakuba Komorowskiego, w zbroi, koń-1,

[4.] N. Jerzy syn Jana Żackowskiego,

[5.] N. Wojciech syn Melchiora Wyszomierskiego,

[6.] N. Wojciech niegdy Feliksa Wyszomierskiego,

[7.] N. Wojciech Wyszomierski od N. Pawła, Jana, Stanisława, Piotra niegdy Wojciecha Wyszomirskiego,

[8.] N. Jakub niegdy Mikołaja Podbielskiego,

[9.] N. Jakub Malinowski,

[10.] N. Wojciech niegdy Piotra Podbielskiego,

[s. 549]

[11.] N. Sebastian syn Kacpra Podbielskiego

[12.] N. Jakub syn niegdy Pawła Podbielskiego,

[13.] N. Marcin syn Bartłomieja Koskowskiego,

- [14.] N. Wojciech Kleczkowski,
- [15.] N. Wojciech niegdy Franciszka Górskiego,
- [16.] N. Samuel niegdy Jana Górskiego,
- [17.] N. Jan niegdy Jana Górskiego,
- [18.] N. Tomasz Zamoiski,
- [19.] G. Jan Święciczki,
- [20.] N. Mikołaj Kosopka od G. Katarzyny wdowy po niegdy Janie Jedwabińskim - koń 1,
- [21.] G. Krzysztof syn Macieja Górskiego,
- [22.] N. Piotr niegdy Jakuba Przyborowskiego,
- [23.] N. Andrzej niegdy Mikołaja Przyborowskiego,
- [24.] N. Stanisław Przyborowski,
- [25.] N. Maciej niegdy Idziego Kunińskiego,
- [26.] N. Stanisław niegdy Walentego Kunińskiego,
- [27.] N. Wojciech niegdy Stanisława Kunińskiego,
- [28.] N. Piotr syn Pawła Kunińskiego,
- [29.] N. Jakub niegdy Mikołaja Suchcickiego,
- [30.] N. Mateusz syn Pawła Goczłowskiego,
- [31.] N. Jan niegdy Mikołaja Dzwonkowskiego,
- [32.] N. Stanisław niegdy Jana Ponikiewskiego,
- [33.] N. Samuel syn Floriana Ponikiewskiego,
- [34.] N. Jan niegdy Andrzeja Ponikiewskiego,
- [35.] N. Andrzej niegdy Bartłomieja Kleczkowskiego,
- [36.] N. Jan niegdy Andrzeja Dzwonkowskiego,
- [37.] N. Stanisław niegdy Bartłomieja Kleczkowskiego,

- [38.] N. Florian niegdy Jana Brzezińskiego,
- [39.] N. Paweł syn Wojciecha Damiana,
- [40.] N. Piotr Goczłowski,
- [41.] N. Andrzej syn Jana Goczłowskiego,
- [42.] N. Tomasz niegdy Piotra Goczłowskiego,

[s. 550]

- [43.] N. Mikołaj niegdy Stanisława Goczłowskiego,
- [44.] N. Kalikst niegdy Mikołaja Goczłowskiego,
- [45.] N. Marcjan Wojciecha Górskiego,
- [46.] N. Stefan syn G. Piotra Górskiego,
- [47.] N. Jakub niegdy Jana Przyborowskiego,
- [48.] N. Jan syn Stanisława Brzezińskiego,
- [49.] N. Jan syn Jana Brzezińskiego,
- [50.] N. Jan niegdy Jana Rogowskiego,
- [51.] N. Jakub niegdy Nawoja Dzwonkowskiego,
- [52.] N. Jan niegdy Adama Łady,
- [53.] N. Jakub niegdy Wojciecha Skarzyńskiego,
- [54.] G. Jan niegdy Jakuba Karwowskiego,
- [55.] N. Adam Podoski,
- [56.] N. Walery Burkacki od N. Krzysztofa Młodzianowskiego, koń -1,
- [57.] N. Adam Podbielski,
- [58.] N. Jerzy Młodzianowski,
- [59.] N. Wojciech niegdy Jana Klepackiego,

[60.] G. Joachim Brzoska cześnik nurski, koni- 2

[61.] N. Albin niegdy Stanisława Suchcikiego,

[62.] N. Marcin niegdy Jakuba Dzwonkowskiego,

[63.] N. Jakub niegdy Mikołaja Podbielskiego.

Razem konnych 65.

[s. 551]

Piechota powiatu ostrowskiego,

[1.] G. Pisarz nurski ze wsi Lubiejewo – pieszych 3

[2.] N. Tomasz po niegdy żyjącym Janie Prosienskim,

[3.] N. Andrzej Mroczkowski,

[4.] N. Stanisław syn Szymona Mroczkowskiego,

[5.] N. Stanisław syn N. Floriana Gutowskiego,

[6.] N. Jan niegdy Stanisława Gutowskiego,

[7.] N. Stanisław i Jan Gutowscy,

[8.] N. Jan i Demarti Zaręba,

[9.] N. Maciej syn Walentego Gutowskiego,

[10] N. Stanisław syn Wojciecha Zaręby,

[11.] N. Marcin syn Adama Gutowskiego,

[12.] N. Jakub niegdy Melchiora Gutowskiego,

[13.] N. Andrzej niegdy Walentego Ugniewskiego,

[14.] N. Jan niegdy Mikołaja Ugniewskiego,

[15.] N. Jan syn Stanisława Ugniewskiego,

[16.] N. Wawrzyniec syn Stanisława Ugniewskiego,

- [17.] N. Wojciech niegdy Jana Wyszomirskiego,
[18.] N. Wawrzyniec syn Bartłomieja Wyszomirskiego,
[19.] N. Jan niegdy Benedykta Wyszomirskiego,
[20.] N. Jakub niegdy Stanisława Wyszomirskiego,
[21.] N. Stanisław niegdy Jana Wyszomirskiego,
[22.] N. Wawrzyniec niegdy Jana Wyszomirskiego,
[23.] N. Sebastian Wyszomirski,
[24.] N. Marcin niegdy Jana Podbielskiego,
[25.] N. Aleksander Nagorka od Marcina Żyłowskiego,
[26.] N. Jakub niegdy Marcina Żyłowskiego
[27.] N. Bartłomiej niegdy Stanisława Żyłowskiego,
[28.] N. Jan niegdy Sebastiana Żyłowskiego,
[29.] N. Tomasz syn Jana Gumowskiego,

[s. 552]

- [30.] N. Łukasz niegdy Cibora Przyborowskiego,
[31.] N. Maciej niegdy Idziego Kunińskiego,
[32.] N. Jan Wierzbowski,
[33.] N. Adam Kuniński,
[34.] N. Idzi niegdy Jakuba Ponikiewskiego,
[35.] N. Stanisław Mierzejewski,
[36.] N. Jan niegdy Andrzeja Kleczkowskiego,
[37.] N. Jakub niegdy Piotra Damiana,
[38.] N. Jan Stepnowski,

- [39.] N. Wojciech syn Krzysztofa Damiana,
[40.] N. Tomasz niegdy Piotra Goczłowskiego
[41.] N. Adam Gumkowski od Reginy Zgierskiej,
[42.] N. Paweł niegdy Zygmunta Wysockiego,
[43.] N. Walenty syn Macieja Skarzyńskiego,
[44.] N. Stanisław syn Jana Skarzyńskiego,
[45.] N. Walenty niegdy Macieja Goczłowskiego,
[46.] N. Jan niegdy Stanisława Wysockiego,
[47.] N. Jakub niegdy Stanisława Wyszomierskiego.
[48.] N. Marcin Tokarski,
Razem zbrojnych 53.

Locus Sigilli

Jan Nowodworsky¹ z Nowodwora Podkomorzy Nurski [mp]

2. Index nazwisk

Uwaga! Kilukrotnie zdarzyło się, że forma z początku XVII w. w pewnym stopniu odbiega od używanej dzisiaj, zatem nazwiska (wraz z odpowiednim numerem) w indeksie zostały podane w formie współczesnej. Ma to ułatwić poszukiwania wszystkim korzystającym z tego artykułu.

---

¹ Jan Nowodworski h. Nałęcz, s. Jurgiana i Katarzyny Strzałkowskiej. Podkomorzy nurski, deputat z Podolskiego 1616 r. Razem z bratem swym rodzonym Adamem Nowodworskim (późniejszym biskupem poznańskim) około 1622 r. ufundował w Nowym Dworze kościół i klasztor bernardynów. W 1635 r. ustąpił Nowydwór swemu krewnemu Janowi Nowodworskiemu h. Nałęcz synowi Adama Nowodworskiego h. Nałęcz. (Źródło: <https://www.nowydwormaz.pl/plik,1308,fakty-specjalne-ostatnie-pdf.pdf> , s. 6)

a) Jazda:

Brzeziński – 38, 48, 49

Brzóska – 60

Burkacki – 56

Damiański – 39

Dzwonkowski – 31, 51, 62

Gocłowski – 30, 40, 41, 42, 43, 44

Górski – 15, 16, 17, 21, 45, 46

Jedwabiński – 20

Karwowski – 54

Kleczkowski – 14, 35

Klepacki – 59

Komorowski – 2, 3

Koskowski – 13

Kosopka - 20

Kuniński – 25, 26, 27, 28

Łada – 52

Malinowski – 9

Młodzianowski – 56, 58

Mroczkowski – 1

Podbielski – 8, 10, 11, 12, 57, 63

Podoski – 55

Ponikiewski – 32, 33, 34

Prosieński – 1
Przyborowski – 22, 23, 24, 47
Rogowski – 50
Skarzyński – 53
Suchcicki – 29, 61
Sutkowski – 2
Święcicki – 19
Wdziękoński – 3
Wyszomierski – 5, 6, 7
Zamojski – 18
Żackowski – 4

b) Piechota:

Damiański – 37, 39
Gocłowski – 40, 45
Gumkowski – 41
Gumowski – 29
Gutowski – 5, 6, 7, 9, 11, 12
Kleczkowski – 36
Kuniński – 31, 33
Mierzejewski – 35
Mroczkowski- 3, 4
Podbielski – 24
Ponikiewski – 34

Prosieński – 2
Przyborowski – 30
Skarzyński – 43, 44
Stepnowski – 38
Tokarski – 48
Ugniewski – 13, 14, 15, 16
Wierzbowski – 32
Wysocki – 42, 46
Wyszomierski – 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 47
Zaręba – 8, 10
Zgierski – 41
Żyłowski – 25, 26, 27, 28

ZAPROSZENIE

Wszystkich zainteresowanych tematyką związaną ze szlachcią północnego Mazowsza zachęcam do zajrzenia na poniższe witryny:

<https://szlachtamazowiecka.wixsite.com/szlachta>

<https://www.facebook.com/szlachtapolnocnegomazowsza/>

Adam Dobkowski